

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ
Ομάδα Αγγλικής Γλώσσας

Αθήνα, 31 - 10 - 2002

Οδηγίες Διδασκαλίας της Αγγλικής Γλώσσας ως μαθήματος εμπέδωσης και εμπλουτισμού στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο (απογευματινή διδασκαλία).

Οι οδηγίες διδασκαλίας της Αγγλικής γλώσσας στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο περιλαμβάνουν το σκοπό και τους ειδικούς στόχους της διδασκαλίας με έμφαση στις δεξιότητες, την ανάπτυξη των παιδιών, τις αρχές σχεδιασμού μαθήματος, τις αρχές δημιουργίας διδακτικού υλικού, ενδεικτικές δραστηριότητες, την αξιολόγηση του μαθήματος και βιβλιογραφική στήριξη.

1. Σκοπός και Ειδικοί Στόχοι της διδασκαλίας της Αγγλικής

Ο σκοπός της διδασκαλίας του μαθήματος της Αγγλικής ως μαθήματος απογευματινής απασχόλησης στο ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο είναι η αρχική ευαισθητοποίηση των μαθητών στην ξένη γλώσσα και η περαιτέρω ανάπτυξη της γλωσσικής ικανότητας στον προφορικό και γραπτό λόγο των παιδιών του Δημοτικού σχολείου με στόχο την επικοινωνία σε ποικίλα γλωσσικά και πολιτισμικά περιβάλλοντα. Επί πλέον, η διδασκαλία της Αγγλικής αποτελεί ουσιαστική θεωρητική και πρακτική παρέμβαση που βοηθά το δάσκαλο / καθηγητή της ξένης γλώσσας στο σχεδιασμό, την εφαρμογή αλλά και την πιθανή αξιολόγηση του έργου του. Οι ειδικοί στόχοι του μαθήματος της ξένης γλώσσας αφορούν στην ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων (ακουστική δεξιότητα, δεξιότητα της ομιλίας, ανάγνωση και γραφή) την κατάκτηση του λεξιλογίου, της γραμματικής και της προφοράς της γλώσσας.

2. Γλωσσικές Δεξιότητες

Η ανάπτυξη των γλωσσικών δεξιοτήτων αφορούν στην εξοικείωση των παιδιών του Δημοτικού με listening, speaking, reading and writing skills.

2.1 Ακουστική Δεξιότητα (Listening)

Τα γλωσσικά ακούσματα είναι πολύ σημαντικά γιατί παρέχουν μία πλούσια πηγή δεδομένων με τα οποία το παιδί αρχίζει να οικοδομεί τον τρόπο με τον οποίο η γλώσσα λειτουργεί.

Η γνώση αυτή αποτελεί τη βασική πηγή που οδηγεί το παιδί σε γλωσσική παραγωγή. Στόχος είναι τα παιδιά να έχουν γλωσσικά ακούσματα λίγο πιο δύσκολα από αυτά που μπορούν ήδη να χειρίζονται.

Για παράδειγμα η έμφαση πρέπει να δίδεται στη σημασία των λέξεων και εκφράσεων. Ο δάσκαλος μπορεί να χρησιμοποιεί εικόνες, να μιμείται, να χρησιμοποιεί εκφράσεις προσώπου ώστε να βοηθά να παιδιά να καταλαβαίνουν έννοιες και καθημερινές εκφράσεις.

Τα παιδιά πάντα καταλαβαίνουν περισσότερα από αυτά που μπορούν να λένε και όταν κατακτούν τη μητρική τους γλώσσα ανταποκρίνονται στη γλώσσα πολύ πριν την ομιλήσουν. Τα παιδιά που μαθαίνουν μία ξένη γλώσσα 'σιγούν' για κάποιο χρονικό διάστημα και αφουγκράζονται, απορροφούν και σχηματίζουν τη δική τους προσωπική δομή της γλώσσας την οποία προσαρμόζουν και επεκτείνουν καθώς εκτίθενται σε αυτήν. Οι περισσότεροι γλωσσολόγοι υποστηρίζουν ότι αυτή η περίοδος σιγής είναι σεβαστή και τα παιδιά δε θα πρέπει να τα εξαναγκάζουμε να ομιλούν πριν τα ίδια το νοιώσουν και το κάνουν αυθόρμητα. Έτσι τα παιδιά πρέπει να ενθαρρύνονται, να εκφράζουν την ικανότητα τους και να ομιλούν αυθόρμητα ακούγοντας τα μηνύματα. Όταν τα παιδιά απαντούν, ο δάσκαλος δε πρέπει να τονίζει τον τρόπο με τον οποίο πιθανόν αποκλίνουν από τη σωστή δομή της γλώσσας.

Η τάση είναι ο δάσκαλος να χρησιμοποιεί κασέτες για τη διδασκαλία της ακουστικής δεξιότητας. Όμως ο ίδιος ο δάσκαλος της ξένης γλώσσας είναι πολύ σημαντική πηγή που μπορεί να προωθεί τα ακουστικά ερεθίσματα. Καθώς ο δάσκαλος δουλεύει τα καθημερινά θέματα του στην τάξη, θα πρέπει να δίδει τις οδηγίες των δραστηριοτήτων και στην ξένη γλώσσα παρέχοντας έτσι την ευχέρεια στα παιδιά να εκτίθενται σε αυθεντικές γλωσσικές καταστάσεις. Τα παιδιά έχουν την ικανότητα να βλέπουν το πρόσωπο, τις εκφράσεις και τη γλώσσα του σώματος του δασκάλου και έτσι να κατανοούν τις οδηγίες που τους δίδει ή την ιστορία που τους αφηγείται. Η διάδραση των παιδιών με το δάσκαλο είναι ουσιαστικά ο τρόπος με τον οποίο ακούμε και συνομιλούμε στην πραγματικότητα.

2.2 Η Δεξιότητα της Ομιλίας (Speaking)

Τα παιδιά αγαπούν να συζητούν, να τραγουδούν και να μαθαίνουν σύντομες εκφράσεις επαναλαμβάνοντάς τες. Τα παιδιά μπορούν εύκολα να μάθουν ένα στίχο ή ένα τραγούδι κάτι που είναι πολύ χρήσιμο για τη διδασκαλία του επιτονισμού, της προφοράς και του λεξιλογίου της ξένης γλώσσας. Τα παιδιά με αυτόν τον τρόπο εξοικειώνονται με τους ήχους της γλώσσας χωρίς να σκέφτονται πολύ για το πως πρέπει να δομούν τη γλώσσα (αυτό γίνεται ασυνείδητα).

Είναι εύκολο σε μικρή ηλικία τα παιδιά να διδαχθούν μικρές, σύντομες καθημερινές φράσεις που ο δάσκαλος χρησιμοποιεί στην τάξη όπως greetings, requests, instructions, κα.

Καθώς τα παιδιά μεγαλώνουν ο δάσκαλος μπορεί να προσθέτει στις δραστηριότητες του περισσότερο επικοινωνιακές δραστηριότητες (communicative tasks) όπως αφήγηση σύντομων ιστοριών, συγκέντρωση πληροφοριών με απλά ερωτηματολόγια. Ο δάσκαλος πρέπει πάντα να εξηγεί στα παιδιά το λόγο για τον οποίο εμπλέκονται στην α ή β δραστηριότητα πχ., συμπληρώνουν τα μέρη μιας φωτογραφίας ή αναζητούν πληροφορίες για κάποιο θέμα επειδή πρέπει να συμπληρώσουν ένα πίνακα ή να ανεβάσουν ένα σκέτς. Το τελικό προϊόν αποτελεί το μεγαλύτερο κίνητρο για τα παιδιά και είναι πολύ πιο σημαντικό από το θέμα που επεξεργάζονται.

Το πιο σοβαρό πρόβλημα είναι η χρήση της μητρικής γλώσσας και η έλλειψη γλωσσικής επάρκειας στην ξένη γλώσσα για να γίνουν με επάρκεια όλες οι δραστηριότητες. Εδώ ο ρόλος του δασκάλου είναι καθοριστικός. Οι δραστηριότητες πρέπει να ανταποκρίνονται στα ενδιαφέροντα των μικρών παιδιών και στις ικανότητες τους. Ο δάσκαλος θα πρέπει να εξηγεί στα παιδιά γιατί πρέπει να ομιλούν την ξένη γλώσσα και να δίδει περιθώριο για λίγα λεπτά στο τέλος της δραστηριότητας να ομιλούν τη μητρική τους γλώσσα – έτσι μπορούν να τηρούν τους κανόνες της τάξης πιο εύκολα.

2.3 Η Δεξιότητα της Ανάγνωσης (Reading)

Όλα τα παιδιά πρέπει να μάθουν να διαβάζουν. Ο δάσκαλος θα πρέπει να εκτιμήσει το πότε και πως σύμφωνα με τα εξής κριτήρια:

- α. πόσο καλά διαβάζουν τα παιδιά στη μητρική τους γλώσσα;
- β. πόσο απαραίτητο είναι να αρχίσει η ανάγνωση και σε ποια ηλικία;
- γ. τι αλφάβητο χρησιμοποιούν τα παιδιά – στην περίπτωση των Ελλήνων μαθητών η χρήση του Λατινικού αλφαβήτου θα δημιουργήσει κάποιες δυσκολίες

- δ. δείχνουν τα παιδιά ενδιαφέρον στην ανάγνωση;
- ε. με τι θα πρέπει να ξεκινήσει η ανάγνωση - με λέξεις, προτάσεις, σύντομες ιστορίες;

Με πολύ μικρά παιδιά ένας επιτυχημένος τρόπος ανάγνωσης είναι η αφήγηση ιστοριών από βιβλίο με εικόνες. Ο δάσκαλος δείχνει τις λέξεις και τις φωτογραφίες καθώς διαβάζει. Έτσι τα παιδιά συσχετίζουν ήχους και τη σημασία των λέξεων. Τα διάφορα βιβλία παρουσιάζουν ποικίλους τρόπους διδασκαλίας της ανάγνωσης με δραστηριότητες, διάλογους, κινούμενα σχέδια, κα. Ο έλεγχος της κατανόησης των κειμένων γίνεται συνήθως με ερωτήσεις κατανόησης. Τα παιδιά αγαπούν ιδιαίτερα τις ερωτήσεις τύπου true / false.

Ο δάσκαλος πρέπει να επιλέγει κείμενα που έχουν ενδιαφέρον και είναι απλά στη σύλληψη και επεξεργασία. Τα αυθεντικά κείμενα αποτελούν πλούσια πηγή περιεχομένων και λεξιλογίου. Περιοδικά όπως το Click και Crown ταιριάζουν με την ηλικία και το επίπεδο των μαθητών του Δημοτικού. Η αφήγηση σύντομων ιστοριών είναι πάντα δημοφιλής. Ιστορικά κείμενα συνδέουν το γλωσσικό μάθημα με άλλα μαθήματα του σχολείου.

2.4 Η Δεξιότητα της Γραφής (Writing)

Γενικά είναι πάντα καλύτερο να ξεκινήσουμε τη διδασκαλία της ξένης γλώσσας με την ακουστική δεξιότητα και με τη δεξιότητα του προφορικού λόγου. Επίσης πρέπει να εκτιμήσουμε τις ανάγκες και τις ικανότητες των μαθητών μας.

Για τα μικρά παιδιά οι εικόνες είναι σημαντικές. Ο δάσκαλος μπορεί να ζητήσει από τα παιδιά να ζωγραφίσουν κάτι και κατόπιν να δώσουν ένα τίτλο για το τι ζωγράρισαν. Τα παιδιά αρχικά πρέπει να αντιγράφουν λέξεις και εκφράσεις και να ασκούν και το γραφικό τους χαρακτήρα. Η αντιγραφή πρέπει να συνδέεται και να αναφέρεται σε θέματα που αφορούν την εργασία των παιδιών στο σχολείο ή στο σπίτι και να συνδέεται με εικόνες και αφίσες που ευρίσκονται στον περίγυρο.

Επειδή όμως η γραφή δεν είναι απλός μηχανισμός απομνημόνευσης πρέπει να περιλαμβάνει επιλογή κατάλληλων λέξεων, σωστή χρήση της γραμματικής και της προφοράς, τη χρήση συνδετικών λέξεων και την κατασκευή μικρών κειμένων. Για μεγαλύτερα παιδιά στο Δημοτικό το περιεχόμενο ενός κειμένου και η κριτική του επεξεργασία αποτελούν στόχους της δεξιότητας της γραφής.

2.5 Εξάσκηση Προφοράς, Ανάπτυξη Λεξιλογίου και Κατάκτηση της Γραμματικής της Γλώσσας

Τα μικρά παιδιά μπορούν να προφέρουν και να μαθαίνουν τις λέξεις πολύ γρήγορα ενώ συνήθως αργούν να μάθουν / κατακτήσουν τις γλωσσικές δομές. Τούτο εξηγείται επειδή οι λέξεις (πχ., pencil, book, etc) έχουν απτό άμεσο νόημα ενώ οι γλωσσικές δομές (πχ., ο σχηματισμός και η χρήση του Απλού Ενεστώτα) είναι προφανώς λιγότερο χρήσιμες (τουλάχιστον για την ηλικία τους). Για τη διδασκαλία των γλωσσικών δομών χρειάζεται ο δάσκαλος να επαναλαμβάνει τη γλωσσική δομή ξανά και ξανά σε ποικίλα επικοινωνιακά περιβάλλοντα (language in context) όπου ποικίλες λέξεις χρησιμοποιούνται. Συνήθως στα βιβλία η ίδια γλωσσική δομή επαναλαμβάνεται στις επόμενες ενότητες με τη χρήση επιπρόσθετου υλικού.

Επίσης τα παιδιά μαθαίνουν ευκολότερα φράσεις που παρατίθενται ολιστικά. Όμως σε μεγαλύτερη ηλικία στο Δημοτικό τα παιδιά μπορούν και αναλύουν τη γλώσσα που ακούν και βλέπουν και την χωρίζουν στα μέρη τα οποία την αποτελούν. Έτσι μπορούν να δημιουργούν νέες εκφράσεις από γλωσσικά στοιχεία που έχουν ήδη μάθει. Η εξολοκλήρου αναλυτική διδασκαλία της γραμματικής δε βοηθά απαραίτητα στη αποτελεσματική χρήση της γλώσσας. Η κατανόηση όμως της δομής της ξένης γλώσσας σε meaningful contexts αποτελεί χρήσιμη προτεραιότητα.

Το λεξιλόγιο μαθαίνεται καλύτερα όταν η έννοια μιας λέξης επεξηγείται με εικόνα, πράξη ή με την παρουσία πραγματικού αντικειμένου. Κατόπιν η λέξη πρέπει να χρησιμοποιείται από τα παιδιά σε relevant context ώστε να η λέξη να γίνει κτήμα του μαθητή. Τα παιδιά πρέπει να έχουν ευκαιρίες να χρησιμοποιούν τις λέξεις (αλλά και τη γραμματική) σε γλωσσικά περιβάλλοντα που προωθούν την απομνημόνευση της. Οι κανόνες της γραμματικής δεν πρέπει να μαθαίνονται επιφανειακά. Η γλώσσα πρέπει να χρησιμοποιείται ώστε τα παιδιά να επικοινωνούν.

Οι δημιουργικές δραστηριότητες (action games, drama, rhymes, songs, etc) που σχεδιάζει ο καθηγητής πρέπει να βοηθούν τα παιδιά με οπτική, ακουστική ή κιναισθητική ικανότητα να αναπτύξουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες. Οι δραστηριότητες πρέπει να προετοιμάζονται για να ελέγχονται για τυχόν δυσκολίες που παρουσιάζουν ως προς την εφαρμογή τους. Εάν

υπάρχει τελικό προϊόν (πχ., κατασκευή κούκλας, μάσκας, βιβλίου, κα) να εκτίθεται στη σχολική τάξη. Τα παιδιά ενθαρρύνονται και αποκτούν υπερηφάνεια και εμπιστοσύνη για τις ικανότητες τους.

Για την περαιτέρω ενημέρωση των καθηγητών της ξένης γλώσσας παρέχεται ο πίνακας ‘Η ανάπτυξη των παιδιών’ καθώς και οι αρχές δημιουργίας διδακτικού υλικού, η αξιολόγηση του μαθήματος και σχετική βιβλιογραφία.

3. Η Γνώση για την Σωματική και Πνευματική Ανάπτυξη των Παιδιών

Πολλοί καθηγητές πιστεύουν ότι θυμούνται τα στάδια ανάπτυξης των παιδιών. Η αλήθεια όμως είναι ότι δε μπορούμε να εμπιστευόμαστε τη μνήμη μας. Οι καθηγητές θα πρέπει όταν σχεδιάζουν το μάθημα τους να λαμβάνουν υπόψη τους τη βιβλιογραφία για να είναι βέβαιοι ότι σχεδιάζουν δραστηριότητες και ακολουθούν διδακτικές τεχνικές που είναι κατάλληλες με την ηλικία και την πνευματική ανάπτυξη των μαθητών τους. Το τι γνωρίζουμε για την ηλικία των μαθητών και πως αυτά μαθαίνουν πρέπει να επηρεάζουν τον τρόπο που σχεδιάζουμε τις δραστηριότητες της τάξης.

Ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει την ανάπτυξη των παιδιών ηλικίας 3-9.

Περιοχές Ανάπτυξης	Ηλικία 3-6	Ηλικία 6-9	Παιδαγωγικές Συνέπειες
Έλεγχος μυϊκής κίνησης.	Αναπτύσσεται, υπάρχει ανάγκη για φυσική άσκηση.	Οι μύς ισχυροποιούνται, το παιδί ελέγχει το σώμα του.	Οι δραστηριότητες θα πρέπει να είναι ποικίλες για να βοηθούν την κίνηση (τρέξιμο, πήδημα) το συντονισμό χεριών και ματιού (κόψιμο χαρτιού σε σχέδια, χρήση πλαστελίνης για σχηματισμό διαφόρων αντικειμένων).

			Ο δάσκαλος πρέπει να θυμάται ότι η σωματική αύξηση δημιουργεί ανασφάλεια στο παιδί.
Αισθήματα	<ul style="list-style-type: none"> - Πολύ ασταθές: παρουσιάζει θυμικές καταστάσεις και καπρίτσια - Αισθάνεται αστάθεια αλλά πιστεύει ότι γνωρίζει και τα πάντα - Δεν ξέρει πως να περιμένει - πράγμα που του δημιουργεί ανησυχία, απογοήτευση, διάψευση 	<p>Αρχίζει να συνεργάζεται με τους άλλους. Συναισθηματικά ισορροπεί.</p> <p>Ενδιαφέρεται να μάθει για τις διαφορές με το άλλο φύλλο</p>	<p>Οι δραστηριότητες πρέπει να είναι σύντομες και ποικίλες.</p> <p>Ο δάσκαλος πρέπει να ενθαρρύνει συνεχώς το μαθητή για να μπορεί να τον επαναφέρει σε ισορροπία</p>
Ευφυΐα	<p>Η συμβολική σκέψη αρχίζει. Με το παιγνίδι και το σχέδιο μπορεί να αντικαθιστά πραγματικές καταστάσεις (πχ προσποιείται ότι</p>	<p>Έχει λογική και επαφή με την πραγματικότητα. Γίνεται αντικειμενικό στις κρίσεις του. Ανακαλύπτει τις περίεργες συμπτώσεις.</p>	<p>Οι δραστηριότητες πρέπει να είναι παιγνιώδεις που να μιμούνται αληθινές καταστάσεις. Για τα παιδιά 6-9 οι</p>

	οδηγεί αυτοκίνητο μέσα στο σπίτι χρησιμοποιώντας το παιγνίδι του).	Μπορεί να καταλαβαίνει τι γίνεται στον κόσμο.	δραστηριότητες θα πρέπει να διευρύνουν τον ορίζοντα τους και τη λογική τους και να αναπτύσσουν τη δημιουργικότητα και τη φαντασία τους.
Γλώσσα	Μπορούν να εκφραστούν με σαφήνεια στη μητρική τους γλώσσα στην ηλικία των 3-4.	Χρησιμοποιούν τους χρόνους στην ηλικία των 6 και καταλαβαίνουν τη χρήση τους στην ηλικία των 8-9.	Η δραστηριότητες θα πρέπει να αναπτύσσουν την προφορική και τη γραπτή δεξιότητα των παιδιών.
Κοινωνικότητα	Το παιδί είναι εγωκεντρικό και αλλάζει γνώμη εύκολα. Οι πρώτες επαφές του με τους συνομήλικους είναι και θετικές και αρνητικές δηλ. μπορεί να είναι και φιλικές και εχθρικές για το ίδιο πρόσωπο το ίδιο χρονικό διάστημα. Αρχίζει να καταλαβαίνει τις ικανότητες του. Αρέσκεται να παίζει το δικό του παιγνίδι	Ξεκινά επαφές με άλλα παιδιά. Εναλλάσσει περιόδους μεγάλης ησυχίας και συνεχούς ομιλίας. Από την ηλικία των 7-8 μπορεί να συνεργάζεται σε απλά θέματα με συνομήλικους. Χρειάζεται την ομάδα για ασφάλεια και αυτοπεποίθηση. Μαθαίνει τις ηθικές αρχές από τους ενήλικες.	Ο δάσκαλος πρέπει να υιοθετεί την ομαδική εργασία που ενθαρρύνει την κοινωνικότητα, συνεργασία και αυτοσυγκέντρωση. Με τα παιδιά ηλικίας 6-9 ο δάσκαλος θα πρέπει να μεταδίδει τις ανθρώπινες αξίες. Τα παιδιά αρχίζουν να συγκρούονται και να αμφισβητούν

	παράλληλα με ίδιο παιγνίδι που παίζει άλλο παιδάκι.		τους ενήλικους.
Συμπεριφορά	Ενδιαφέρεται να επικοινωνεί για να διαφοροποιείται από τους άλλους. Κάνει πράγματα με πάθος. Του λείπει η συστηματικότητα . Δεν επιθυμεί να κάνει πάντα τη δραστηριότητα που του επιβάλλεται. Το παιδί είναι επιθετικό χωρίς λόγο πχ., παίρνει τα παιγνίδια των άλλων παιδιών για να δείξει ότι είναι πιο δυναμικός. Διακόπτει δραστηριότητες για να κεντρίσει την προσοχή των άλλων.	Η συμπεριφορά του παιδιού γίνεται πιο ήρεμη. Σιγά - σιγά αναπτύσσει το ενδιαφέρον του για ανάγνωση και γραφή. Θαυμάζει τους δασκάλους και πιστεύει ότι τα ξέρουν όλα.	Ο δάσκαλος πρέπει να ενθαρρύνει την επικοινωνία. Να πείθει το παιδί ότι πρέπει να εκτελέσει την εργασία που του έχει ανατεθεί. Ο δάσκαλος πρέπει να ελέγχει την επιθετική. Συμπεριφορά του παιδιού χωρίς να χάνει τον έλεγχο των πράξεων του. Ο δάσκαλος πρέπει να γίνει παράδειγμα προς μίμηση από τα παιδιά.

Τα παιδιά ηλικίας 9-12 παρουσιάζουν τα εξής χαρακτηριστικά:

- α. καταλαβαίνουν αφηρημένες έννοιες και έννοιες κλειδιά
- β. διακρίνουν το μύθο από την πραγματικότητα

- γ. διακρίνονται για την επινοητικότητα τους και επιλέγουν δραστηριότητες που τους είναι χρήσιμες
- δ. μπορούν να εκφράζουν τη γνώμη τους, να διασαφηνίζουν διαφορές και να καταλήγουν σε λογικά συμπεράσματα
- ε. χρησιμοποιούν τη λογική τους για να κατανοήσουν διάφορα προβλήματα / θέματα και μπορούν να αποφασίσουν με βεβαιότητα για τα μέτρα που πρέπει να παρθούν για να βρεθούν λύσεις
- στ. αξιολογούν τις καταστάσεις στις οποίες εμπλέκονται με βάση τα ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα που έχουν συγκεντρώσει
- ζ. μπορούν εύκολα να κατανοήσουν ανακρίβειες στα λεγόμενα του δασκάλου και να κάνουν κριτική στις αποφάσεις του.

Τα παιδιά βεβαίως διαφέρουν ως προς τον ρυθμό εξέλιξης τους. Παιδιά της ίδιας ηλικίας μπορούν να διαφοροποιούνται ως προς την πνευματική τους ωριμότητα. Τούτο εξαρτάται από την ποιότητα των ερεθισμάτων στα οποία εκτίθενται αλλά και στην επιρροή και υποστήριξη που δέχονται από τους γονείς τους και το περιβάλλον. Επομένως όταν ο καθηγητής της ξένης γλώσσας διδάσκει το μάθημα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του ότι έχει να αντιμετωπίσει παιδιά που έχουν μεν την ίδια ηλικία αλλά πιθανότατα έχουν πολύ διαφορετικό γλωσσικό και πνευματικό επίπεδο. Η ποιότητα και τα χαρακτηριστικά των μαθητών έχουν άμεση επιρροή στη διδακτική που ακολουθεί ο καθηγητής στην τάξη.

4. Οδηγίες Διδασκαλίας

Μάθηση της γλώσσας σημαίνει απόκτηση γνώσεων και ανάπτυξη δεξιοτήτων. Η επίτευξη των σκοπών και των ειδικών στόχων που έχουμε θέσει στις Οδηγίες Διδασκαλίας απαιτούν μία επικοινωνιακή προσέγγιση διδασκαλίας της γλώσσας που βασίζεται σε μία μαθητο - κεντρική προσέγγιση η οποία διευκολύνει τη μάθηση.

Το διδακτικό υλικό που παρουσιάζεται στο παιδί για εμπέδωση πρέπει να είναι αυθεντικό με την έννοια ότι μπορεί να εξυπηρετεί κάποιες επικοινωνιακές ανάγκες μέσα στα πλαίσια πραγματικών προσωπικών και κοινωνικών περιστάσεων. Η παρουσίαση του υλικού πρέπει να γίνεται με τη βοήθεια οπτικοακουστικού υλικού (χάρτες, αφίσες, εικόνες, φωτογραφίες, σκίτσα, κα.) ώστε να βοηθηθεί ο καθηγητής να φέρει το μαθητή σε επαφή με την εξωτερική κοινωνική πραγματικότητα.

Η διδασκαλία των γλωσσικών φαινομένων γίνεται μέσα από επαγωγική διαδικασία η οποία συντείνει στην πνευματική ανάπτυξη του παιδιού. Παροτρύνουμε το παιδί να σκέφτεται μόνο του και να φτάνει μετά από διάφορες πνευματικές διεργασίες, να καταλαβαίνει και στη συνέχεια να γενικεύει τους κανόνες που διέπουν τη γλώσσα.

Η προσπάθεια του καθηγητή να προσφέρει διαφορετικές ευκαιρίες σε μαθητές με διαφορετικά επίπεδα γνώσεων θα επιτευχθεί πιο εύκολα αν συνηθίσουν οι καθηγητές να οργανώνουν την τάξη σε ομάδες ή ζεύγη. Οι μαθητές δουλεύουν συλλογικά, συζητούν και αποφασίζουν με βάσει πληροφορίες που έχουν. Ο καθηγητής εξηγεί τυχόν άγνωστες λέξεις, τους λύνει τις απορίες, τους κατευθύνει, ενώ αποφεύγει να διορθώνει τα λάθη που κάνουν όταν αυτά δεν τα εμποδίζουν να επικοινωνούν μεταξύ τους.

5. Τεχνικές Διδακτικής Προσέγγισης

Μεθοδολογικά η επιλογή του θέματος διδασκαλίας πρέπει να είναι σύμφωνη με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών του Δημοτικού. Σε συνεργασία οι δάσκαλοι / καθηγητές και μαθητές επιλέγουν το θέμα και υποβοηθούνται με τη χρήση της τεχνικής του καταιγισμού ιδεών (brainstorming). Οι συμμετέχοντες καταρτίζουν λίστα με τις απόψεις τους. Μετά από αλληπάλληλες συνθέσεις των απόψεων που έχουν διατυπωθεί γίνεται ομαδοποίηση των ομοίων και των διαφορετικών απόψεων. Ακολουθεί η διασταυρούμενη παρουσίαση (όπου κάθε μέλος ομάδας καλείται να παρουσιάσει στο διπλανό του τις απόψεις / θέσεις του, αφού προηγουμένως έχει μιλήσει μαζί του κατ' ιδίαν).

Η χρήση της τεχνικής της συγκέντρωσης ιδεών που εκφράζουν τις απόψεις, στάσεις, αξίες και συμπεριφορές των μαθητών αποτελούν στοιχεία της ενεργητικής συμμετοχικής μάθησης (active participatory learning). Επίσης η χρησιμοποίηση πληροφοριακού υλικού με βοηθήματα, χρήση τηλεματικής, video, κλπ μπορεί να συντελέσει τα μέγιστα στην υλοποίηση ενός διαθεματικού θέματος¹.

¹ Ο εμπλουτισμός των δραστηριοτήτων με διαθεματικότητα εμπλέκει το δάσκαλο της τάξης με τους εκπαιδευτικούς ειδικότητων που συνεργάζονται ώστε να επιλέξουν θέματα που ανταποκρίνονται στη εμπέδωση της ύλης αλλά και στον εμπλουτισμό του απογευματινού προγράμματος. Μπορούν να χρησιμοποιηθούν ποικίλα θέματα από τα βιβλία:

α. Δημιουργικές – διαθεματικές δραστηριότητες για την ευέλικτη ζώνη του Δημοτικού Σχολείου (2001) Αθήνα: ΥΠΕΠΘ

β. Βλέπω το σημερινό κόσμο – πολυθεματικό βιβλίο δημοτικού σχολείου για την ευέλικτη ζώνη (2001) Αθήνα: ΥΠΕΠΘ

Εδώ πρέπει να τονίσουμε ότι οι περιγραφές των ξένων πολιτισμών που περιλαμβάνονται στα σχολικά εγχειρίδια είναι μια πολύ λεπτή υπόθεση καθώς σε όλες τις χώρες και σ' όλους τους πολιτισμούς υπεισέρχονται λόγοι εθνικής προβολής που καθιστούν φανερή τη λειτουργία των προκαταλήψεων και στερεοτύπων που παρεμβαίνουν στις σχέσεις ατόμων που χαρακτηρίζονται από διαφορετική κουλτούρα. Έτσι σε περιπτώσεις συνάντησης διαφορετικών πολιτισμών πρέπει να αποδίδεται μεγαλύτερη σημασία στους πραγματολογικούς κανόνες και κώδικες (παρά στους κανόνες της γραμματικής της γλώσσας). Με αυτό τον τρόπο οι μαθητές γίνονται δεκτικοί και αποδίδουν σεβασμό και αλληλοκατανόηση στην 'διαφορετικότητα'. Έτσι εάν δεν υπάρξει συγκεκριμένη ευαισθητοποίηση στην πολιτισμική διάσταση της γλώσσας ως φορέα πολιτισμού, ο κάθε μαθητής (ή πιο συγκεκριμένα ο αλλοδαπός μαθητής) τείνει να ερμηνεύσει ότι του λένε, σύμφωνα με τους δικούς του κανόνες συμπεριφοράς, καταλήγοντας έτσι να παρερμηνεύει το αληθινό νόημα των λόγων του συνομιλούντος. Εδώ βεβαίως χρειάζεται να προσέξουμε ώστε να υπάρχει ισορροπία θέσεων και στάσεων η οποία να διατηρεί την εθνική και πολιτιστική κληρονομιά και παράδοση των λαών αλλά ταυτόχρονα να αναγνωρίζει και να κατανοεί και τα πολιτιστικά στοιχεία της ξένης κουλτούρας.

Για την υλοποίηση του προγράμματος με τη χρήση της διαθεματικής προσέγγισης η στρατηγική της ενεργητικής μάθησης υποστηριζόμενη με ομαδο - συνεργατική διδασκαλία αποτελεί το πρώτο και ουσιαστικότερο βήμα. Η συνεργατική διδασκαλία κατά ομάδες βασίζεται σε θεωρητικές και διδακτικές πρακτικές που βοηθούν τους μαθητές να αναπτύξουν δεξιότητες και στρατηγικές διερεύνησης που είναι αναγκαίες για την αυτόνομη μάθηση. Η αυτόνομη μάθηση είναι διαδικασία που υποβοηθείται από συμμετοχή σε αυθεντικές καταστάσεις όπου οι μαθητές προβληματίζονται και αναπτύσσουν δεξιότητες και ικανότητες εκμεταλλευόμενοι προηγούμενες εκπαιδευτικές εμπειρίες. Έτσι ο κάθε μαθητής πειραματίζεται και διακινδυνεύει λύσεις και προτάσεις, τις οποίες τελικά καλείται να επαληθεύσει και να συστηματοποιήσει. Η διδασκαλία μπορεί να αρχίζει με εντοπισμό προβλήματος, να συνεχίζει με τη διατύπωση και τον έλεγχο υποθέσεων και να ολοκληρώνεται με τη συστηματοποίηση των συμπερασμάτων. Ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι να καθοδηγεί τις διερευνητικές διαδικασίες των μαθητών.

Έτσι η βιωματική / ομαδο - συνεργατική διδασκαλία υποβοηθούμενη από μια διαθεματική προσέγγιση συμβάλλει στην ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων, στάσεων και αξιών που είναι αναγκαίες για να καταστεί το άτομο κοινωνικά αυτόνομο και ικανό να παρεμβαίνει στις δημοκρατικές διαδικασίες. Η βιωματική διδασκαλία βασίζεται σε projects που αρχίζουν με τον καθορισμό του ομαδικού έργου, συνεχίζει με τη συλλογική επεξεργασία και ολοκληρώνεται με την ανακοίνωση και τον έλεγχο της.

6. Ο Σχεδιασμός του Μαθήματος στην Ξένη Γλώσσα

Είναι βασικό για τον καθηγητή της ξένης γλώσσας να γνωρίζει τη γλώσσα που διδάσκει σε πολύ καλό επίπεδο και να έχει και την ικανότητα να γίνεται μοντέλο προς μίμηση για τους μαθητές του. Είναι επίσης βασικό για τον καθηγητή να είναι προετοιμασμένος πριν μπει στη σχολική τάξη².

Οι μαθητές που πρέπει να αναπτύξουν θετική στάση για τη ξένη γλώσσα, η οποία είναι φορέας επικοινωνίας αλλά και πολιτισμού, χρειάζονται βοήθεια ώστε να μπορέσουν να χρησιμοποιήσουν τη γλώσσα με επιτυχία για προσωπικούς αλλά αργότερα και για επαγγελματικούς λόγους.

Ο καθηγητής διδάσκει με την προσδοκία ότι στο τέλος του μαθήματος οι μαθητές έχουν ασχοληθεί ενεργά με το διδακτικό υλικό που τους προσφέρθηκε και επομένως το έχουν κατακτήσει. Όμως η μάθηση είναι πολύπλοκη διαδικασία η οποία διευκολύνεται από την ύπαρξη κίνητρων σε ένα ευνοϊκό μαθησιακά περιβάλλον. Οι μαθητές μαθαίνουν συμμετέχοντας

1. Στοιχεία Σχεδιασμού του Μαθήματος

Όνομα Καθηγητή:

Ημερομηνία:

Σχολείο:

Τάξη και Τμήμα:

Επίπεδο των Μαθητών:

Ηλικία των Μαθητών:

Αριθμός Μαθητών στην Τάξη:

Χρόνος Διαθέσιμος για τη διεξαγωγή του Μαθήματος:

Διδακτικό Υλικό προς χρήση:

Οργάνωση της Τάξης:

Μέθοδος που υιοθετείται: (απαγωγική/επαγωγική)

Θέμα προς επεξεργασία:

Διδακτικοί Στόχοι: (εκφέρονται με απαρέμφατο του σκοπού)

1. 2.

Μαθησιακοί στόχοι: (εκφέρονται με απαρέμφατο του σκοπού)

1. 2.

ενεργητικά σε διαδικασίες που ομοιάζουν με τις πραγματικές διαδικασίες της ζωής και γι αυτό οι μαθητές πρέπει έχουν την ευκαιρία να χρησιμοποιούν τη γλώσσα σε πραγματικές κατά το δυνατόν καταστάσεις. Κατά κύριο λόγο, ο σχεδιασμός του μαθήματος είναι απόρροια των στόχων και του περιεχομένου του μαθήματος³, καθώς και των δραστηριοτήτων και των διαδικασιών που θα ακολουθήσει ο δάσκαλος / καθηγητής στην τάξη. Στο Σχεδιασμό του Μαθήματος πρέπει να αναφέρεται και το (αυθεντικό ή μη) υλικό που θα χρησιμοποιήσει ο καθηγητής για να φέρει σε πέρας τις δραστηριότητες.

Το Μοντέλο Π Π Π

Παραδοσιακά το βασικό μοντέλο διδασκαλίας είναι το **Π Π Π Μοντέλο** (Παρουσίαση / Πρακτική Άσκηση / Παραγωγή = Presentation - Practice - Production Model) (βλέπε Πίνακα 1). Μετά από τη (συνήθη) σύνδεση με το προηγούμενο μάθημα (Warm-up), ο δάσκαλος / καθηγητής παρουσιάζει σε πρώτο στάδιο (Presentation) ένα κείμενο, τη γραμματική, το λεξιλόγιο, την προφορά των λέξεων, κα με έμφαση στην επικοινωνία. Εδώ διακρίνουμε τον καθηγητή που δίνει έμφαση στην επεξεργασία του κειμένου με έμφαση στους γραμματικούς τύπους (πχ., τους χρόνους) και εκείνον τον καθηγητή που θεωρεί ότι οι γλωσσικές λειτουργίες (πχ., το να μπορείς να συστηθείς, να μπορείς να προσκαλέσεις κάποιον σε ένα party, κλπ) είναι αυτό που πρώτιστα πρέπει να μάθει ο μαθητής - κάτι που τελικά οδηγεί στην κατάκτηση της γλώσσας.

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης (Practice) οι μαθητές πρέπει να εμπλέκονται σε δραστηριότητες για να μπορούν να ασκούνται σε θέματα δομής ή λειτουργιών της γλώσσας. Στη διάρκεια της πρακτικής εξάσκησης οι μαθητές πρέπει να ενθαρρύνονται για να εργάζονται κατά ζεύγη ή σε ομάδες και να εκτελούν παιχνίδια ρόλων, κ.α. Η μάθηση είναι ενεργητική συμπεριφορά.

2. Ο Σχεδιασμός του Μαθήματος πρέπει να στοχεύει στη διδασκαλία συγκεκριμένων γλωσσικών στοιχείων (language forms and functions) και να λαμβάνει υπόψη τα παρακάτω:

- α. τι έχουν διδαχθεί οι μαθητές
- β. τους στόχους της ενότητας του βιβλίου
- γ. τις ανάγκες, φιλοδοξίες και ενδιαφέροντα των μαθητών
- δ. το Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (με διαθεματική προσέγγιση) ΦΕΚ 1375/18-10-2001
- ε. τη σχετική νομοθεσία δηλαδή τους νόμους: 1566/85; 2525/97 και το Προεδρικό Διάταγμα 246/98 (το οποίο είναι σχετικό με τις προαγωγικές εξετάσεις)
- στ. το επόμενο μάθημα
- ζ. τον τρόπο που θα αξιολογηθούν οι μαθητές

Κατά τη διάρκεια της παραγωγής (Production) γραπτού ή προφορικού λόγου οι μαθητές ενθαρρύνονται να συμμετέχουν σε δραστηριότητες που ανακεφαλαιώνουν και εμποδώνουν προηγούμενες δραστηριότητες και εμπειρίες. Στο τέλος του μαθήματος ο καθηγητής δίνει δουλειά για το σπίτι (Homework).

Πίνακας 1: Τα Στάδια του Μαθήματος σύμφωνα με το Π Π Π Μοντέλο

Στάδιο 1: Warm-up

(Εισαγωγή)

Στάδιο 2: Presentation (Παρουσίαση)

(Κείμενο + Γραμματική + Γλωσσικές Λειτουργίες)

Στάδιο 3: Practice (Πρακτική άσκηση)

(Ασκήσεις ατομικές, σε ζεύγη / σε ομάδες)

Στάδιο 4: Production (Παραγωγή)

(πχ., παράγραφοι / δοκίμιο)

Στάδιο 5: Follow-up

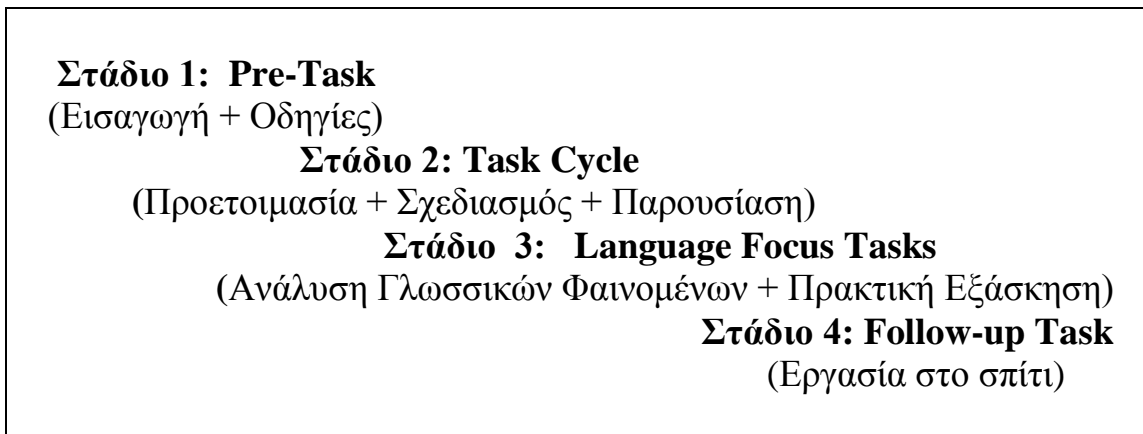
(Εργασία για το σπίτι)

Το Μοντέλο T B L

Ο επικοινωνιακός τρόπος διδασκαλίας προωθεί το Μοντέλο Δραστηριοτήτων T B L = **Task-Based Learning Model**) (βλέπε Πίνακα 2) που αρχικά εφαρμόστηκε στο Bangalore Project στην Ινδία. Το Μοντέλο Δραστηριοτήτων T B L λειτουργεί συμπληρωματικά ή και εναλλακτικά προς το Π Π Π Μοντέλο. Στο Μοντέλο Δραστηριοτήτων TBL, οι μαθητές προσκαλούνται να εξασκηθούν σε περιβάλλοντα παρόμοια με εκείνα που εκτίθενται οι μαθητές που μαθαίνουν τη μητρική τους γλώσσα. Επιδίωξη είναι στο μάθημα της Αγγλικής το παιδί να έχει πολλά ακούσματα ώστε να επιτευχθεί ο 'γλωσσικός αυτοματισμός' δηλ να ομιλεί την ξένη γλώσσα σαν μητρική. Οι δραστηριότητες που συνήθως είναι δημιουργικά projects ζητούν από τους μαθητές να μελετήσουν, να σχεδιάσουν και να παρουσιάσουν τις απόψεις τους σε επίκαιρα θέματα που τους αφορούν. Ζητείται από τους μαθητές να συνεργαστούν ώστε να συγκεντρώσουν και να μελετήσουν (αυθεντικό) διδακτικό / μαθησιακό υλικό συστηματικά και να αποκωδικοποιήσουν τη γλώσσα στο τέλος του μαθήματος. Ο σκοπός των δραστηριοτήτων είναι η άμεση έκθεση των παιδιών σε φυσικά / λειτουργικά

περιβάλλοντα. Αυτό επιτυγχάνεται με δραστηριότητες που έχουν στόχους επικοινωνιακούς μέσω της επεξεργασίας πολιτιστικών και γλωσσικών θεμάτων και αναφέρονται σε πραγματικές περιστάσεις με πραγματικούς αποδέκτες. Έτσι σιγά - σιγά οι μαθητές μαθαίνουν να οργανώνουν την ύλη τους, να μαθαίνουν πως να μαθαίνουν, να κατηγοριοποιούν τις πληροφορίες και έτσι εύκολα να κατακτούν την γνώση και τις δεξιότητες. Οι δραστηριότητες πρέπει σιγά - σιγά να συνδέουν το σχολείο με την κοινωνία αλλά και με την αγορά εργασίας μετέπειτα.

Πίνακας 2: Τα Στάδια του Μαθήματος σύμφωνα με το Μοντέλο Δραστηριοτήτων T B L

Συμπερασματικά ο σχεδιασμός του μαθήματος είτε βασίζεται στο ΠΠΠ Μοντέλο είτε βασίζεται στο Μοντέλο Δραστηριοτήτων TBL μπορεί να βοηθήσει το δάσκαλο / καθηγητή της ξένης γλώσσας να σκεφτεί το στόχο και το περιεχόμενο του μαθήματος και να καταγράψει λογικά τα στάδια του μαθήματος σε σχέση με τις ανάγκες των μαθητών του αλλά και με το χρόνο που έχει στη διάθεσή του. Επιπλέον ο σχεδιασμός του μαθήματος (α) βοηθά τον καθηγητή να είναι επί του θέματος, και (β) δρα ως μητρώο - το οποίο παρουσιάζει ενδεικτικά την εικόνα του μαθήματος στην τάξη επί χάρτου. Τέλος ο σχεδιασμός του μαθήματος μπορεί να λειτουργεί ως χάρτης στον οποίο διαγράφεται η βασική πορεία αλλά και οι παρακάμψεις του 'ταξιδιού' και των μαθητών προς την μάθηση και του καθηγητή προς την επικοινωνιακή διδασκαλία.

7. Αρχές δημιουργίας διδακτικού υλικού

Ο καθηγητής ειδικότητας / δάσκαλος των ξένων γλωσσών πρέπει να γνωρίζει ότι η σειρά με την οποία οι διάφορες δεξιότητες μαθαίνονται είναι: listening, speaking, reading and writing. Με αυτό το σκεπτικό ο δάσκαλος πρέπει να κάνει τα εξής:

- α. να προσφέρει ποικίλες δραστηριότητες (tasks) όπως παιχνίδια, τραγούδια, ιστορίες, παιδικά ποιήματα, τραγούδια με κίνηση, κ.α. που να συνοδεύονται με χρήσιμα οπτικοακουστικά δεδομένα (αφίσες, φωτογραφίες, χάρτες) ώστε το παιδί να έχει γλωσσικά ακούσματα
- β. να ενθαρρύνει συνεχώς το παιδί να παράγει προφορικό λόγο / γλώσσα (λέξεις και εκφράσεις) ώστε το παιδί να ομιλεί
- γ. να γνωστοποιήσει συστηματικά στο παιδί το σύστημα γραφής της ξένης γλώσσας ώστε το παιδί να μπορεί να διαβάζει
- δ. να παροτρύνει το παιδί να ενεργοποιηθεί σε ασκήσεις γραφής της ξένης γλώσσας ώστε το παιδί μεταβατικά με ελεγχόμενες δραστηριότητες γραψίματος να μπορέσει να παράγει γραπτό λόγο.

Ο καθηγητής της ξένης γλώσσας που ετοιμάζει δραστηριότητες για την τάξη πρέπει να λαμβάνει υπόψη και τα εξής:

1. τα παιδιά του Δημοτικού μαθαίνουν την ξένη γλώσσα έμμεσα – μετέχοντας ενεργητικά σε βιωματικές δραστηριότητες
2. τα παιδιά μαθαίνουν όταν όλες οι αισθήσεις εμπλέκονται και όταν υπάρχουν κίνητρα για μάθηση
3. τα παιδιά μαθαίνουν αποτελεσματικά όταν αναλαμβάνουν ευθύνη για την εκμάθηση της ξένης γλώσσας και όταν δουλεύουν ατομικά αλλά και σε ζεύγη και σε ομάδες
4. τα παιδιά μαθαίνουν όταν οι δραστηριότητες είναι ευχάριστες και εναρμονίζονται με τα ενδιαφέροντα και το επίπεδο τους
5. τα παιδιά μαθαίνουν όταν οι δραστηριότητες είναι σύντομες (επειδή μπορούν να συγκεντρώνονται λίγο και ξεχνούν εύκολα) και προβάλλουν την ομιλία (speaking) ως κύρια δραστηριότητα.

8. Ενδεικτικές δραστηριότητες για τη διδασκαλία του μαθήματος της Αγγλικής Γλώσσας στο Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο (απογευματινό ωράριο)

ΤΑΞΕΙΣ Δ΄, Ε΄ & ΣΤ΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Σκοπός διδασκαλίας: Εμπέδωση της διδαχθείσας ύλης

Τρόπος διάθεσης διδακτικής ώρας: Παράλληλη διδασκαλία κατά τάξεις

Το παρακάτω παράδειγμα είναι καθαρά ενδεικτικό και αφορά σε **μια μόνο** δραστηριότητα εμπέδωσης ανά τάξη η οποία αποτελεί μέρος του συνόλου των δραστηριοτήτων που μπορούν να ανατεθούν στη διάρκεια της διδακτικής ώρας. Η περιγραφή της διαδικασίας είναι πολύ συνοπτική και δεν αποσκοπεί να αποτελέσει δείγμα πλήρους μεθοδολογικής ανάλυσης παρά μόνον έναν από τους τρόπους πρακτικής εφαρμογής συνδιδασκαλίας στον ελάχιστο δυνατό χρόνο (35 λεπτά) με τα ελάχιστα δυνατά οπτικοακουστικά μέσα.

Οι τρεις δραστηριότητες που ακολουθούν έχουν επιλεγεί έτσι ώστε να έχουν θεματική συνάφεια που θα δώσει τη δυνατότητα στους μαθητές και των τριών τάξεων να ασχοληθούν με μια συλλογική δραστηριότητα κατά τη διάρκεια της τέταρτης εβδομαδιαίας ώρας που είναι κοινή για όλους τους μαθητές του τμήματος.

<u>Δραστηριότητα για την ΣΤ΄ Τάξη</u>	<u>Δραστηριότητα για την Ε΄ Τάξη</u>	<u>Δραστηριότητα για την Δ΄ Τάξη</u>
<p>Σκοπός: Αφήγηση γεγονότων</p> <p>Ειδικοί στόχοι: Έννοιες: Χρόνος Αλληλουχία</p> <p><u>Χρήσεις της γλώσσας:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγράφουν γεγονότα του παρελθόντος • Διευκρινίζουν • Διορθώνουν • Συμπεραίνουν 	<p>Σκοπός: Περιγραφή χώρου</p> <p>Ειδικοί στόχοι: Έννοιες: Χώρος (θέση απόσταση, προσανατολισμός), ποσότητα, παρουσία / απουσία</p> <p><u>Χρήσεις της γλώσσας:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγράφουν τη θέση των αντικειμένων στο χώρο και τη μεταξύ τους σχέση • Απαριθμούν • Συγκρίνουν • Υποθέτουν 	<p>Σκοπός: Περιγραφή αντικειμένων</p> <p>Ειδικοί στόχοι: Έννοιες: Ποιότητα (σχήμα, χρώμα, υφή κτλ.), Δείξη</p> <p><u>Χρήσεις της γλώσσας:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγράφουν ένα αντικείμενο • Συγκρίνουν • Προτείνουν • Συμφωνούν / διαφωνούν • Εκφράζουν αρέσκεια /

<p><u>Γλωσσικά φαινόμενα</u> Ο αόριστος χρόνος ομαλών και ανώμαλων ρημάτων</p> <p>Χρονικά επιρρήματα και σύνδεσμοι Σύντομες διευκρινιστικές ερωτήσεις και απαντήσεις Λεξιλόγιο</p>	<p><u>Γλωσσικά φαινόμενα</u> Αριθμοί Επιρρήματα & Προθέσεις (next to, behind, between, etc.) Ποσοτικά (How many?) Βοηθητικά ρήματα (there is/are, must) Λεξιλόγιο (κατοικία, επίπλωση, σκεύη)</p>	<p>απαρέσκεια • Δηλώνουν πρόθεση</p> <p><u>Γλωσσικά φαινόμενα</u> • Ερωτηματικές αντωνυμίες (What / which) • Επίθετα (red, small, beautiful, etc.) • Βοηθητικά ρήματα be / have got/ must) • Going to • Let's ... • Λεξιλόγιο (χρώμα, σχήμα, μέγεθος, υλικά κατασκευής)</p>
--	---	---

Προεργασία: Οι μαθητές κάθονται από την αρχή της διδακτικής ώρας χωρισμένοι κατά τάξη. Ο δάσκαλος εξηγεί στους μαθητές της κάθε τάξης το σκοπό της δραστηριότητας που τους αφορά. Κατόπιν, ο δάσκαλος χωρίζει τους μαθητές της κάθε τάξης σε μικρότερες ομάδες και διανέμει το διδακτικό υλικό (π.χ. φωτοτυπίες). Στο χρονικό διάστημα που οι μαθητές «εξοικειώνονται» με τη δραστηριότητα, ο δάσκαλος περιφέρεται ανάμεσα στους μαθητές για να τους ενθαρρύνει, να τους καθοδηγήσει και να απαντήσει σε τυχόν απορίες που έχουν.

A) Περιγραφή δραστηριότητας ΣΤ΄ Τάξης

Διαβάθμιση δραστηριότητας: Καθοδηγούμενη παραγωγή γραπτού λόγου σε επίπεδο μικρής παραγράφου / λεζάντας.

Διδακτικό υλικό

Δίδεται μια εικονογραφημένη αφήγηση ανακαίνισης ενός δωματίου / σπιτιού σε δύο συνέχειες.

Διαδικασία

1. Οι μαθητές παίρνουν το πρώτο μέρος της εικονογραφημένης αφήγησης. Οι εικόνες δίνονται χωρίς χρονολογική σειρά. Τα κείμενα σε μορφή λεζάντας που συνοδεύουν την κάθε εικόνα έχουν κενά στη θέση του χρόνου - ρήματος, το οποίο δίνεται σε μορφή παρεμφάτου.

- Οι μαθητές βάζουν τις εικόνες στη σωστή σειρά με την βοήθεια των χρονικών προσδιορισμών (π.χ. ημέρες της εβδομάδας) που συνοδεύουν την κάθε εικόνα.
- Κατόπιν, βάζουν το ρήμα στην παρένθεση στον αόριστο χρόνο.
- Διαβάζουν την ιστορία με σωστή χρονολογική σειρά.

2. Οι μαθητές παίρνουν το δεύτερο μέρος της αφήγησης. Οι εικόνες βρίσκονται στη σωστή σειρά χωρίς λεζάντα. Σε βοηθητικό πίνακα δίνεται βασικό λεξιλόγιο και πίνακας ρημάτων σε μορφή παρεμφάτου.

- Οι μαθητές επιλέγουν λεξιλόγιο και το σωστό ρήμα από τους πίνακες και γράφουν μόνοι τους τη λεζάντα (ή σε συνεργασία).
- Διαβάζουν την εικονογραφημένη ιστορία που έγραψαν.

B) Περιγραφή δραστηριότητας Ε΄ Τάξης

Διαβάθμιση δραστηριότητας: Καθοδηγούμενη παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου σε επίπεδο μικρής παραγράφου με απλές προτάσεις.

Διδακτικό υλικό

Δίδονται:

α) Η κάτοψη ενός επιπλωμένου δωματίου, β) κανονική εικόνα του δωματίου με τα μισά έπιπλα, γ) σελίδα εικονογραφημένου λεξικού με διάφορα έπιπλα και σκεύη.

Διαδικασία

- Οι μαθητές σε ζεύγη συγκρίνουν τις δύο εικόνες, και με την βοήθεια του εικονογραφημένου λεξικού σχολιάζουν προφορικά πόσα από τα έπιπλα της κάτοψης λείπουν από την εικόνα του δωματίου. (π.χ. There are two chairs in the drawing, but there's only one chair in the room).
- Οι μαθητές αποφασίζουν με τη βοήθεια της κάτοψης που ακριβώς στο δωμάτιο πρέπει να τοποθετήσουν τα έπιπλα που λείπουν (π.χ. we must put a chair next to the bed).
- Αφού οι μαθητές αποφασίσουν που θα τοποθετήσουν τα έπιπλα, γράφουν μια μικρή παράγραφο για να περιγράψουν το επιπλωμένο δωμάτιο.

Γ) Περιγραφή δραστηριότητας Δ' Τάξης

Διαβάθμιση δραστηριότητας: Καθοδηγούμενη και ημι-καθοδηγούμενη παραγωγή προφορικού και γραπτού λόγου σε επίπεδο μικρής παραγράφου με λίγες απλές προτάσεις.

Διδακτικό υλικό

Δίδεται:

α) Η εικόνα του δωματίου που δόθηκε στην Ε' Τάξη με όλα όμως τα έπιπλα μέσα, β) η σελίδα του εικονογραφημένου λεξικού με τα διάφορα έπιπλα και σκεύη, που δόθηκε στην Ε' Τάξη, για την αναζήτηση του λεξιλογίου, γ) έγχρωμη εικόνα με διάφορα μικρο-έπιπλα, αντικείμενα και σκεύη με πινακίδα κόστους.

Διαδικασία

- Οι μαθητές εργάζονται ανά ζεύγη, Κάθε ζεύγος αναλαμβάνει να περιγράψει γραπτά δύο ή τρία διαφορετικά αντικείμενα από την τρίτη εικόνα (είδος, μέγεθος, σχήμα, πιθανό υλικό κατασκευής).
- Κάθε ζεύγος καλείται να αποφασίσει ποιο από τα αντικείμενα αυτά θα ήθελαν να αγοράσουν για να εξοπλίσουν το δωμάτιο της εικόνας.
- Κατόπιν αποφασίζουν που προτίθενται να τα τοποθετήσουν μέσα στο δωμάτιο (μπορούν να τα ζωγραφίσουν μέσα στην εικόνα του δωματίου) και γράφουν μια μικρή σχετική παράγραφο (π.χ. We are going to put the picture on the wall over the bed, etc.)

Επέκταση της δραστηριότητας

Στη διάρκεια της τέταρτης εβδομαδιαίας ώρας που είναι κοινή και για τις τρεις τάξεις, οι μαθητές μπορούν να συνεργαστούν χρησιμοποιώντας τα κείμενά τους και αξιοποιώντας τις γνώσεις που απέκτησαν.

Παράδειγμα:

- Σε πρόσθετες δραστηριότητες με κύριο σκοπό την περαιτέρω εμπέδωση και ανάπτυξη της δεξιότητας του γραπτού λόγου.
 1. Οι μαθητές με την καθοδήγηση του δάσκαλου συνθέτουν τα κείμενά τους για να κάνουν μια συνολική περιγραφή της ιστορίας της ανακαίνισης και επίπλωσης του σπιτιού σε μορφή, για παράδειγμα, μιας επιστολής σε ένα φίλο τους από το εξωτερικό.
 2. Γράφουν σύντομο κείμενο σε μορφή έκθεσης, περιγράφοντας το δωμάτιό τους, κλπ.

- Σε δραστηριότητες που προσφέρουν ψυχαγωγία αλλά και εμπέδωση λεξιλογίου
Σταυρόλεξα, κρυπτόλεξα, μαγικές εικόνες, κλπ.
- Σε πρόσθετες δραστηριότητες με κύριο σκοπό την περαιτέρω εμπέδωση και ανάπτυξη της δεξιότητας του προφορικού λόγου.
Χρησιμοποιώντας κάρτες ρόλων (role cards) που ετοιμάζει ο δάσκαλος, παίζουν διάφορους ρόλους, π.χ. διαπραγματευόμενοι την αγορά εξοπλισμού για το σπίτι ή το κόστος επισκευής και ανακαίνισης ενός δωματίου, κλπ.

Εκμετάλλευση δραστηριοτήτων για διδασκαλία διαθεματικών θεμάτων

Οι μαθητές μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις γνώσεις που αποκόμισαν για να συμμετάσχουν σε διαθεματικές δραστηριότητες όπως:

- Κάνουν έρευνα στο σχολείο και στη γειτονιά και αναζητούν στοιχεία σχετικά με την κατοικία, όπως:
 - για τα ελληνικά νοικοκυριά (πόσο δωμάτια έχει κατά μέσον όρο ένα σπίτι που στεγάζει μια τετραμελή οικογένεια).
 - Πόσα σπίτια διαθέτουν κήπο
 - Σπίτι και τεχνολογία
 - Η ανοικοδόμηση και οι επιπτώσεις στο περιβάλλον
 - Τα κτήρια της πόλης άλλοτε και τώρα (αρχιτεκτονική, ιστορία)
 - Τα σπίτια της πόλης σε άλλες χώρες
 - Η υγιεινή του σπιτιού
- Χαρτογραφούν το σχολείο ή τη γειτονιά και συγκρίνουν τα χαρακτηριστικά ή τα προβλήματα του τόπου με τόπους άλλων χωρών, που εμφανίζουν τα ίδια χαρακτηριστικά (Σύνδεση με τη μελέτη της τοπικής Ιστορίας, με την έρευνα αρχείων και με την Πολιτική και Κοινωνική Αγωγή, τη Μελέτη Περιβάλλοντος, κτλ).

9. Αξιολόγηση της διδασκαλίας του μαθήματος της ξένης γλώσσας

Η αξιολόγηση της διδακτικής πράξης θα πρέπει να είναι άτυπη (informal assessment). Ο καθηγητής της ξένης γλώσσας κατά τη διάρκεια του σχολικού έτους συλλέγει πληροφορίες που αφορούν την πρόοδο του μαθητή στην Αγγλική γλώσσα ώστε να μπορέσει σταδιακά να τον βοηθήσει να

βελτιώσει τις γνώσεις και τις δεξιότητες του στον προφορικό και στον γραπτό λόγο.

10. Βιβλιογραφία

Argondizzo, C. (1992) Children in Action. Prentice Hall International.

Baxter, A. (1997) Evaluating your Students. Richmond Publishing.

Brumfit, C. Moon, J. and Tongue, R. (1991) Teaching English to Children, From Practice to Principle. Collins ELT.

Burgess, L. (1995) Themes for Early Years. Myself. Scholastic.

Cambridge Flyers 1 (1999) Cambridge University Press.

Cambridge Movers 1 (1999) Cambridge University Press.

Cambridge Starters 1 (1999) Cambridge University Press.

Cant, A. Superfine, W. (1997) Developing Resources for Primary (1997) Richmond Publishing.

Chryshochoos, J. Chryshochoos, N. and Thompson, I. (2002) The Methodology of the Teaching of English as a Foreign Language with Reference to the Cross-curricular Approach and Task-based Learning. Athens: The Pedagogical Institute.

Δενδρινού, Β (1985) Οδηγός Διδασκαλίας του Καθηγητή για την Αγγλική ως Ξένη Γλώσσα. Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Δενδρινού, Β, Τριαντάφυλλος, Τ. Ταγλίδης, Α. Κοσοβίτσα, Κ. Κυνηγού, Λιάρου, Ε. Μουζεκίτη, Α. και Σεπυργιώτη, Μ (1997) Ενιαίο Εξαετές Αναλυτικό Πρόγραμμα για τη Διδασκλία της Αγγλικής Γλώσσας (Δ' Δημοτικού – Γ' Γυμνασίου). Αθήνα: ΟΕΔΒ.

Dougill, P and Knott, R (1988) The Primary Language Book. Oxford: OUP.

Edge, J. (1989) Mistakes and Correction, London: Longman.

- Ellis, G. and Brewster, J. (1991) *The Storytelling Handbook for Primary Teachers*. Penguin Books.
- Estaire, S. and Zanon, J. (1994) *Planning Classwork: A task based approach*. Heinemann.
- Finlay, T. and Finlay, J. (1997) *Nursery Rhyme Activities*. Scholastic.
- Gardner, H. (1993) *Multiple Intelligences: The Theory in Practice*. New York: Basic Books.
- Gibson, R., (1993) *You and Your Child, Number Games*. Usborne
- Gower, R. Phillips, D. and Walters, S (2001) *Teaching Practice Handbook*. London: Heinemann.
- Grundy, P. (1993) *Newspapers*. Oxford: OUP.
- Grundy, P. (1994) *Beginners*. Oxford University Press.
- Halliwell, S. (1992) *Teaching English in the Primary Classroom*. Longman.
- Harmer, J. (2001) *The Practice English Language Teaching*. Longman.
- Harris, M. and McCann, P. (1994) *Assessment*. Heinemann.
- Heyer, S. (1994) *Easy True Stories: A Picture-Based Beginning Reader*. Longman.
- House, S. (1997) *An Introduction to Teaching English to Children*. Richmond Publishing.
- Hunter, M. O'Brien, T. and Thorp, D (2000) *Teaching English to Young Learners*. Vols 1, 2, 3 Patras: Hellenic Open University.
- Ladousse, G. P. (1987) *Role Play*. Oxford University Press.
- Ματσαγγούρας, Η. (2000) *Στρατηγικές Διδασκαλίας*. Αθήνα: Gutenberg.

Ματσαγγούρας, Η. (1999) Θεωρία και Πράξη της Διδασκαλίας: Η Σχολική Τάξη. Αθήνα: Γρηγόρης.

Μήτσης, Ν. (1998) Στοιχειώσεις Αρχές και Μέθοδοι της Εφαρμοσμένης Γλωσσολογίας. Αθήνα: Gutenberg.

Moon, J. (2000) Children Learning English. Macmillan Heinemann ELT.

Nikolov, M. and Curtain, H (2000) An Early Start: Young Learners and Modern Languages in Europe and Beyond. Council of Europe Publishing.

Ribe, R. and Vidal, N. (1993) Project Work. Heinemann.

Roth, G. (1998) Teaching Very Young Children. Richmond Publishing.

Petersen, E. A. (1996) A Practical Guide to Early Childhood – Planning, Methods and Materials. Massachusetts: Allyn and Bacon.

Phillips, S. (1993) Young Learners. Oxford University Press.

Salaberri, S. (1995) Classroom Language. Heinemann.

Scholastic: www.scholastic.co.uk (Ποικίλο Εκπαιδευτικό Υλικό)

Scott, W.A. and Ytreberg, L. H. (1990) Teaching English to Children. Longman.

Sougari, A. (2000) Teaching English in the Primary Classroom, A Guide for Teaching Practice. Thessaloniki: University Studio Press.

Thornbury, S (1997) About Language. Cambridge: CUP.

Ur, P. (1996) A Course in Language Teaching. Cambridge: CUP.

Willis, J. (1981) Teaching English through English. Cambridge: Longman.

Willis, J and Willis, D. (1996) Challenge and Change in Language Teaching. Oxford: Heinemann.

Zaro, J.J. and Salaberri, S. (1995) Storytelling (1995) Heinemann.

Σημείωση:

Οι Οδηγίες Διδασκαλίας για το Ολοήμερο Δημοτικό Σχολείο (2002) συντάχτηκαν από τη **Μαρία Καββαδία**, αποσπασμένη Καθηγήτρια Αγγλικής στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο και τον **Ιωσήφ Ε. Χρυσόχου**, Πάρεδρο Αγγλικής στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.